

INGEZONDEN.

RECTIFICATIE.

In mijn proefschrift, getiteld: „Onderzoek omtrent de practische waarde der wetten van AMBARD en der voorgestelde wijzigingen”, heb ik de vergelijking besproken, die dr. J. TH. PETERS beschreven heeft in het *Deutsch Archiv für klin. Med.*, dl. 129, bldz. 253, 1919. Op bldz. 68 schreef ik ten onrechte, dat dr. PETERS zich bij de berekening vergist heeft. Het spijt mij zeer, dat deze onjuistheid in mijn proefschrift voorkomt.

Amsterdam, 4 Augustus 1924.

T. MEUWISSEN.

KWAADAARDIGE GEZWELLEN IN DE TROPEN.

In het artikel van SITSSEN „Over kwaadaardige gezwellen op Java”, in dit *Tijdschrift* van 31 Mei 1924, wordt ons op bldz. 2475 een meening toegeschreven, die onjuist is. Wij stelden n.l. uit de literatuur het feit vast, dat hoe beter naar kwaadaardige gezwellen gezocht werd in de tropen, hoe meer zij ook werden gevonden (SNIJDERS en STRAUB, *Geneesk. Tijdschrift voor Ned. Indië*, 1922, bldz. 253 en *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, 1923, I, bldz. 100). SITSSEN leest hieruit, dat wij zouden meenen, dat bij de klinisch *onderzochte* patiënten, en bij de *verrichte* lijkopeningen geregeld kwaadaardige gezwellen over het hoofd zouden worden gezien, en hij protesteert tegen dit testimonium paupertatis, dat wij onzen collegae zouden uitreiken.

Uit het geheele verband, waarin wij tot die uitspraak kwamen, moet echter voor ieder opmerkzaam lezer blijken, dat onze bedoeling een gansch andere is, n.l. niet dat één geval niet voldoende klinisch of pathologisch-anatomisch onderzocht zou zijn, maar *dat de geheele bevolking niet voldoende onderzocht* is, iets wat wel geen ingewijde ons zal tegenspreken en wat trouwens SITSSEN zelf op bldz. 2473—2474 toelicht. Wij betreuren zeer, dat SITSSEN tot zulk een zonderlinge misvatting is gekomen, en vertrouwen, dat het hem een genoeg zal doen, als hij na herlezing zal vaststellen, dat wij in den gewraakten zin: 1°. niet in hoffelijkheid zijn te kort geschoten en 2°. eigenlijk reeds hetzelfde betoogden, als hij thans op bldz. 2473—2474.

Een enkele opmerking moge hier echter nog volgen.

1°. Wij meenen bij onze meening te moeten blijven, dat ter Oostkust de omstandigheden ter verkrijging van meer betrouwbare statistieken gunstig zijn. De hospitaal-statistieken loopen over langeren tijd. *Alle zieke koelies* komen in het hospitaal. Omtrent de bevolkingssamenstelling zijn bruikbare cijfers te verkrijgen (alle arbeiders zijn geregistreerd). Lijkopeningen worden vrij geregeld verricht. Hier staat dus een *geheele bevolkingsgroep onder nauwkeurig geneeskundig toezicht*. Het schatten van den leeftijd op 10 jaar nauwkeurig lijkt ons uit ervaring geen onmogelijkheid.

2°. SITSSEN haalt cijfers van BAERMANN aan, ontleend aan GOEBEL, die niet met de onze zouden kloppen (4 maal kleiner zouden zijn), n.l. op ongeveer 1800 lijkopeningen 12 carcinomen en 2 sarcomen. Ons stonden ter beschikking BAERMANN's jaarverslagen, en daaruit blijkt, dat er een vergissing in het spel moet zijn. In de jaren 1907—1910 en 1914—1918 zag BAERMANN:

op 758 dooden bij Javaansche mannen	15 carcinomen,	5 sarcomen
„ 434 „ „ „ „ vrouwen	10 „	„
„ 172 „ „ „ „ Chineezen	2 „	1 sarcoom

Deze cijfers zijn door ons met vermelding van de bron gegeven in onze door SITSSEN aangehaalde mededeelingen.